

Umstøðurnar kunnu ikki samanberast

"Livikor í Føroyum" prógvar, at føroyingar á almannatøknum eru munandi verri fyrri enn danir

Tað hevur ofta verið sagt, at føroysk og dansk viðurskipti á almannatøknum ikki kunnu samanberast.

Trupulleikin hevur verið, at ongur kanningur ella hagtøl vóru tøk í Føroyum, sum kundu staðfesta, at so var.

Í frágreiðingini "Livikor í Føroyum", er tað m.a. staðfest, at stórir munur er á sosiala skipanum í Føroyum og í Danmark og í Føroyum.

Sosialu útreiðslurnar í Føroyum eru ein trýðing lægri enn í Danmark.

Sosiala trygdarnetið í Danmark er umfatandi. Umframt sosialar skipanir, sum vit eisini hava í Føroyum, eru sosialar veitingar galdandi í Danmark, sum tryggja livikorini hjá einstaklingum og familjum, um sjúka, arbeiðisloysi o.a. stendst. Eisini eru skipanir, sum tryggja livikorini hjá serliga hóttum og figgarlaga tyngjandi samfelagsbólum.

Týðningarmest fyrri livikorini í Danmark eru eitt nú íbúðarstuðul, veitingar til familjur við børnum og iskoyti til stakar upphaldarar og pensionistar.

Um ein samanbering verður gjørt millum londini bæði, er munurin, at í dansku lóggávuni verður tikið hædd fyrri at stuðla veikasta partin av borgararunum, serliga stórum upphaldarar-

um.

Dømi í frágreiðingini er m.a. at pensionistahjún í Danmark fáa átta pst. meira og stakir pensionistar 35 pst. meira, enn í Føroyum.

Hægsta framskundaða pensjónin í Danmark er 21 pst. hægri, og hjá hjúnum, sum fáa miðal avlamspensjón, er veitingin 37 pst. hægri enn í Føroyum, eins og stakir avlamspensjónistar fáa heili 72. pst. meir enn sama veiting í Føroyum.

Útreiðslurnar til børn og eldraumsorgan í danska almannaverkinum, eru eisini nógv størri enn í Føroyum. Danir nýta 13.200 kónur pr. íbúga, meðan vit í Føroyum lata 9.500 kónur.

Viðvíkjandi iskoyti til familjur, veitir føroyska almannaverkið 3.933 kónur pr. fólk, men í Danmark er talið 5.800, umframt at har verður latið iskoyti til heilsustovnar, barnaansing og annan stuðul o.s.fr.

Almannaverkið í Føroyum fær blokstuðul úr Danmark. Í fjór vóru 943 mió. krónur á dansku figgarlógini, og í ár er blokstuðulin hækkaður til 960 mió. krónur.

Dagny

Marita Petersen, formaður í javnaðarflokkinum:

Vit mugu gevast at sáa mistreysti

- Tað er ikki rætt, tá sagt verður, at tað er óliviligt í Føroyum, bert tí at umstøðurnar ikki eru á sama støði sum í Danmark, sigur Marita Petersen, í sambandi við frágreiðingina "Livikor í Føroyum"

Hóast frágreiðingin kom út í gjár, og formaðurin í javnaðarflokkinum tí ikki hevur havt stundir at kanna hana greiniliga, so eru kortini ymisk mál, sum kunnu fáa stutta viðmerking, sigur Marita Petersen.

Hon heftir seg serliga við fráflytingina og avleiðingar, eitt nú skeivu fólksamansetingina og lagnuna hjá teimum, sum eru flutt.

- Viðvíkjandi ungdominum, so hevur hann allar dagar leitað sær burtur í útbúgvingarøndum. Tað verður eisini neyðugt í framtíðini, av tí at vit ongantíð kunnu bjóða teimum ávisar útbúgvingar heima.

Skylda hjá politikarum

- Frágreiðingin vísir á, at vit, sum politikarar, mugu ansa eftir at ungfólk fáa tilbøð um t.d. miðnámsútbúgvingar, so tey ikki eru ov ung, áðrenn tey fara burtur. Tað mugu vit leggja dent á í framtíðini, sigur Marita Petersen.

Formaðurin heldur hinvegin, at tað er lætt at skilja tey arbeiðsleysu, sum flyta til liviumstøðurnar eru so vánaligar.

- Eg eri ósamd, tá sagt verður um ein fráflytaraból, at hann rennur undan skattatrystinum, og tí flytur av landinum. Tað er einki óvanligt at t.d. sjómenn, sum sálga við norskum skipum,

taka familjuni við og búseta seg í Noregi.

- Men tað, at fólk við húsi og familju flyta, tí skattatrystið er ov høgt, trúgvi eg ikki er einasta orsøkin. Tey kunnu hava fingið betri arbeiðstilbøð, ella halda, at tey vilja royna okkurt annað, og nýta høvi at gera tað nú, meðan umstøðurnar til arbeiðis o.a. eru so vánaligar.

- Tað er so álvarsleg broyting at flyta við børnum og frá familjuni og heimliga umhvørvinum, at tað ikki bert kann vera talan um høgt skattatrysti, sum fær fólk at flyta.

- Hervið verður ikki sagt, at vit ikki skulu fáa skattatrystið niður. Serliga lág- og miðalinntøkurnar hava brúk hjá skattalætta, hóast vit ikki koma á sama støði, sum tað í Danmark.

Samráðingar og livikorini

- Skattatrystið eigur tí at fáa týðandi leiklut í komandi sáttmálasamráðingunum, sigur Marita Petersen.

- Tað er umráðandi, at samráðingarumboðini hjá okkum hugsa um livikorini hjá føroyingum í dag.

- Tá so stórir trupulleikar eru, sum hjá okkum, mugu teir í landsstýrinum greina

máluni uppsoleiðis, at teir ikki nýta tíð og orku til mál, sum ikki kunnu loysast her og nú. Teir trupulleikar, sum vit hava loyst við gomlu avtaluni, við at lána til uttalndsskuldina, sum var til áðrenn kreppan kom, megna vit ikki at loysa nú, og tað er heldur ikki átrúandi, sigur Marita Petersen.

Avtalan sigur, at spurningurin um uttalndsskuldina kann biðja til í 1998. Tá kunnu vit taka støðu til uttalndsskuldina.

Marita Petersen sigur, at nógv hava hug at gera gomlu avtalunum til einkis, men tað heldur hon er skeivt. Tey, sum gera tað, skuldu heldur hugsað um, hvat annars hevði hent, um vit ikki finga nakra avtalu við danir tá.

- Trupulleikarnir her og nú er árliga figgarlógin og vánaligu umstøðurnar hjá fólki í Føroyum.

Hugsa meir um framtíðina enn her og nú

- Fyri mær tykist tað, sum hugsa fólk meira um, hvat skal henda í 1998, istaðin fyrri at gera nakað munagott við støðuna í dag. Hetta ber frágreiðingin eisini dām av, sigur Marita Petersen.

- Í løtuni valdar maktar-

loysi, og tí er neyðugt at tosa um, hvat er til at taka, fyrri at loysa bráðfengis tørvin. Tað kundi verið gjørt við m.a. at tosa við danir um rentuútreiðslurnar í sambandi við bankalánið. Tað hevði lætt um umstøðurnar beinanvegin, sigur Marita Petersen.

Í sambandi við kjakið um hesa kannning, og eisini áðrenn hon varð lægd fram, hava vit havt lyndi til at vera í so svartkygd, heldur Marita Petersen.

Tað ber til ..

- Nú er neyðugt at gevast við at sáa mistreysti og máttloysi. Tað er umráðandi, at vit ikki gera tað, at flyta, til einastu loysn hjá føroyingum.

- Sjálvt um tað er langt upp til støðið í grannalondunum - og kanska røkka vit tí ongantíð, so ber tað kortini til at liva í Føroyum.

- Hóast vit eru fátekt og viðbrekið fólk, so kunnu vit ikki siga, at tað ikki ber til at búgva í hesum landi, her fólk hava búleikast í meir enn 1000 ár. Hóast nógv skal gerast fyrri at bota um livikorini, so kann tað ikki vera rætt at fólk flyta, tí umstøðurnar ikki eru á sama støði sum í Danmark, sigur Marita Petersen.

Dagny

Tað var Jóannes Eidesgaard, landsstýrismaður í figgjarmálum, sum setti arbeiðsbólkin at kanna livikorini í Føroyum. Karin Toftegaard, formaður í arbeiðsbólkinum, handar Jóannesi Eidesgaard frágreiðingina. Landsstýrismaðurin hevur úr at gera í løtuni við figgjarlógaruppskotinum, og tí eydnaðist tað ikki at fáa hansara viðmerking við í dag

Sera bíligt at
LEIGA
SJÓNVARP

Bert
frá kr. 199,-/m

Allar støddir 20"-26"
Einki depositum.
Ring 19544

RADIO v/ Guttorm
VERKSTADIÐ Mortensen
Ljósarvøgur 15 - Tórshavn